



משרד החינוך

חוזר המנהלת הכללית

הוראות קבע

**אקלים ותוכי מיטבי והתמודדות מוסדות חינוך
עם אירועי אלימות וסיכון**

ע/ה 8(ב)

ניסן התשע"ה - אפריל 2015

4.4 התמודדות עם התנהגויות חריגות בגן הילדים

בטבלה שלהלן יטופלו התנהגויות שהוגדרו כחריגות על פי התבחינים בסעיף 4.3.3 לעיל.

טבלה א': דיווח, התערבות וטיפול בהתנהגויות חמורות

הפעולות הנדרשות	
<ul style="list-style-type: none"> - הגננת תפעל להפסקת הפגיעה, הן במקרה של פגיעה באחר והן במקרה של פגיעה עצמית. - יש לדווח על האירוע למפקחת הגן. אם האירוע התרחש בחטיבה צעירה (חטי"צ) יש לדווח למנהל בית הספר ולמנהל החטי"צ. - יש לפנות לפסיכולוג הגן וליועץ החינוכי. - יש לבחון עם המפקח, עם פסיכולוג הגן ועם היועץ החינוכי האם המקרה מתאים להיוועצות עם העובד הסוציאלי לחוק הנוער והאם הוא מחייב חובת דיווח. אם המקרה נמצא מתאים יש להיוועץ בעובד הסוציאלי לחוק הנוער. * כשיש חשד להזנחה או להתעללות חלה חובת דיווח לעובד הסוציאלי לחוק הנוער. כאשר חלה חובת דיווח ייקבע המשך ההתערבות בגן בשיתוף עם העובד הסוציאלי לחוק הנוער. - יש ליידע את ההורים, לשתפם ולקבל מהם כל מידע שעשוי לתרום לטיפול בילד. אם בוצע דיווח לעובד הסוציאלי לחוק הנוער יש לקבל את אישורו לפני יידוע ההורים. - יש לבנות תכנית אישית מותאמת לילד בשיתוף ההורים. - פסיכולוג הגן ילווה את תכנית ההתערבות בהתאם לצרכים. בנוסף, אפשר לפנות ליועץ הגן לצורך ליווי תכנית ההתערבות תוך חלוקת תפקידים בין אנשי המקצוע. - יש לערוך מעקב, לתעד ולקבל החלטות להמשך בהתאם. - במקרי אלימות חמורים בגנים לילדים צעירים יותר, המקבלים שירות ברמה ב' על פי "מתווה השירות הפסיכולוגי חינוכי", תוכל מנהלת הגן לפנות למנהל השפ"ח ולבקש מעורבות פסיכולוג מהשפ"ח לצורך התערבות מערכתית או פרטנית בהתאם למדיניות אגף פסיכולוגיה בשפ"ח. - במקרים מסוימים תיתכן הפניה של הילד ומשפחתו להערכה או להתערבות של גורמים מקצועיים נוספים, כדוגמת פסיכיאטר, נוירולוג ואחרים. 	<p>חלק א': דיווח, פנייה והתערבות חינוכית-טיפולית</p> <p>ת"ס</p> <p>מס' 318!</p>

הפעולות הנדרשות	
<p>חלק ב': כינוס צוות בין-מקצועי בשיתוף הרשות המקומית</p> <p>במקרים חריגים שבהם הפעולות הנזכרות בחלק א' לא הובילו לשיפור, יש לכנס צוות בין-מקצועי כמפורט להלן.</p> <ul style="list-style-type: none"> - בראש הצוות יעמוד המפקח על הגן, וישתתפו בו הגננת, פסיכולוג הגן, יועץ לגיל הרך, מנהל מחלקת החינוך ברשות המקומית או נציגו. - אם נדרשת השתתפותם של גורמים רלוונטיים נוספים הקשורים בטיפול בילד, יש להחתיים את ההורים על טופס ויתור סודיות. על הגננת להציג בדיון את תיעוד האירועים החריגים, את דרכי הטיפול שנקטו בגן ואת התכנית האישית שנבנתה לילד. - יש להזמין את הורי התלמיד לשיבת הצוות הבין מקצועי ולעודד את שיתוף הפעולה עמם בקידום תהליך ההתערבות. חשוב לאפשר להם להשמיע את דבריהם במטרה לקיים הליך הוגן. - יש להקפיד בדיונים על צנעת הפרט ועל חיסיון הפרטים. <p>סמכויות הצוות</p> <ul style="list-style-type: none"> - הצוות יכול לעבות את תכנית ההתערבות של הגן בעזרת הנחיה של גורמים טיפוליים בתיאום עם הורי הילד ובהסכמתם. - הצוות יכול להחליט על העברת הילד לגן ילדים אחר ביישוב, שבו הוא צפוי להסתגל בצורה טובה יותר. הליך זה יתקיים בשיתוף ההורים ותוך שאיפה לקבל את הסכמתם (לפי הצורך אפשר לפנות למנהל המחוז שבסמכותו לקבל החלטה גם בהיעדר הסכמת ההורים). - ככלל, אין להפעיל השעיה בגן הילדים. במקרים חריגים מאוד, ולאחר שהובא לידיעת ההורים בעבר כי הילד מהווה סכנה לעצמו ולסביבתו, ורק באישור מפקח המחוז, אפשר להשאיר את הילד בבית ליום אחד בלבד, ולכל היותר ל-3 ימים מצטברים במהלך שנת לימודים אחת. (ראה ס"ק 4.5, הנחיות לטיפול בהתנהגויות חריגות בגן הילדים). - אם השארת הילד בבית עלולה לסכן אותו יש להימנע מכך. 	<p>הערה</p> <p>השעיה</p>

- * יש להיוועץ בעובד סוציאלי לחוק הנוער כאשר להיבטים של חובת דיווח במקרים האלה:
- כאשר יש חשד כי הילד נפגע על ידי בן משפחה או אחראי. במקרה זה יש לפנות בהתאם להנחיות המתאימות. במקרים של חשד לפגיעה על ידי בן משפחה אין לשתף את הוריו של הילד אלא בהנחיית עו"ס לחוק הנוער. כמו כן יש לפעול בהתאם לסעיף 2.11-11 בחוזר הוראות הקבע סט"ב(ב), "חובת הדיווח על עברה בקטיין וחקירת תלמידים כקרבנות או כעדים".
 - במקרים של חשד לפגיעה על ידי איש חינוך (ראה ס"ק 3.9 בחוזר זה)
 - כאשר הצוות המקצועי מעריך כי נמנע מהילד טיפול שהוא זקוק לו
 - כאשר ההתנהגות של הילד היא אלימה באופן חריג ובלתי מותאמת
 - כאשר ההתנהגות של הילד היא חריגה, בלתי מותאמת ובעלת גוון מיני.

במקרה של פגיעת עובד הוראה בילדי הגן ראה הנחיות בפרק ג' בחוזר זה: התמודדות עם אירועי אלימות, ס"ק 3.9, טבלה ז' חלקים א' ו-ב'.

4.5 הנחיות לטיפול בהתנהגויות חריגות בגן הילדים

כאשר ילד מגלה התנהגויות חריגות, חשוב שהגננת תהיה זמינה ורגישה לצרכיו, ולצד הצבת גבולות ברורה על ידה, תעניק לו גם בסיס רגשי בטוח ותכיל את כעסיו ואת התפרצויות הזעם שלו. הגננת תשמש לילד עוגן שאליו יוכל לחזור כדי לקבל סיוע, הגנה והרגעה. יש להקפיד על ההיבטים האלה:

- א. מתן משוב חיובי על כל שיפור בהתנהגות
- ב. שמירה על כבוד הילד ויחס עקבי והוגן
- ג. תמיכה רגשית ותקשורת ישירה עם הילד.

במקרים חריגים מאוד, ולאחר שהובא לידיעת ההורים בעבר כי הילד מהווה סכנה לעצמו ולסביבתו, ולאחר שמוצו כל דרכי הטיפול וההתערבות והתקבל אישור להשארת הילד בבית ליום אחד, יש להקפיד על ההיבטים האלה:

- א. על הגננת ליצור קשר עם הילד בזמן שהותו בבית, לשמור על הרצף החינוכי וכן לפעול להשתלבותו בגן עם חזרתו אליו.
- ב. חשוב להמשיך ליישם את התכנית האישית, לקיים מפגשי מעקב ולהתאים את הטיפול בילד לצרכיו.
- ג. יש לתעד את התהליך החינוכי לאורך זמן כדי לבחון את יעילות ההתערבות ולקבל החלטות להמשך.